

PREKLAD A ADAPTÁCIA PROPRIÍ V ANIMOVANÝCH FILMOCH PRE DETI

Adriana Bukaiová

Adriana Bukaiová je študentkou 1. ročníka magisterského stupňa v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, v kombinácii anglický jazyk – slovenský jazyk. Vo svojej bakalárskej práci sa venovala audiovizuálnemu prekladu pre deti, ktorý upútal jej pozornosť a rada by sa mu venovala aj v diplomovej práci. Okrem audiovizuálneho prekladu sa zaujíma aj o odborný a umelecký preklad a po absolvovaní štúdia by rada pracovala v niektorej zo spomenutých oblastí prekladu.

ÚVOD

Audiovizuálny preklad sa v súčasnosti stáva čoraz sledovanejšou oblasťou translatológie, a to aj preto, že sa s ním každodenne stretáva množstvo príjemcov prostredníctvom televízie, DVD filmov či počítačových hier. Jeho špecifikom je spojenie slova, obrazu a zvuku, vďaka ktorému patrí medzi náročnejšie typy prekladu. Počet audiovizuálnych diel pre deti, predovšetkým animovaných rozprávok, je v súčasnosti čoraz väčší. Keďže ide o diela primárne určené deťom, dabing je priam nevyhnutný, keďže recepcia titulkov v závislosti od veku diváka nie je vždy vhodnou voľbou. Preklad takýchto diel je v mnohom odlišný od prekladu pre dospelých, keďže prekladatelia audiovizuálnych materiálov pre deti musia dbať na všetky špecifiká detskej psychiky.

V práci venujeme pozornosť osobitostiam prekladu pre deti a následne analyzujeme preklad proprií vo vybranom animovanom filme *Hotel Transylvánia*. Na analýzu sme si vybrali tento film práve preto, lebo je to druh animovaného filmu, ktorý je obsahom, komickými postavami a jazykom zaujímavý nielen pre detských divákov, ale aj pre dospelých. Komika diela nespočíva len v obrátenom svete, kde sa neboja ľudia strašidiel, ale strašidlá sa boja ľudí a chcú si od nich oddýchnuť. Ide aj o správanie a prejav samotných postáv. V analýze si všímame

oslovenia a prezývky hlavných postáv, ktoré sú taktiež súčasťou komiky diela. Všímate si vznik prezývok a oslovení vo východiskovom jazyku a následne analyzujeme, akým spôsobom sa preložili do cieľového jazyka, teda do slovenčiny. Rovnako sa snažíme analyzovať vhodnosť použitých prekladateľských riešení vzhľadom na detského recipienta, pričom vychádzame z prvej kapitoly, v ktorej sa venujeme špecifikám textov pre deti. Preklad audiovizuálnych textov pre deti je málo skúmaná oblasť prekladu, preto sa v práci snažíme poukázať na špecifiká takéhoto prekladu a zároveň ponúkame analýzu zvoleného animovaného diela.

1 TVORBA A PREKLAD TEXTOV PRE DETI

Keďže vedeckých prác o preklade audiovizuálnych textov pre deti je veľmi málo, budeme sa opierať predovšetkým o poznatky z prekladu detskej literatúry, ktorá má mnoho spoločného s prekladom audiovizuálnych diel pre deti. Audiovizuálny preklad sa často zaraďuje do prienikovej kategórie s prekladom umeleckých textov, keďže adresát je rovnaký, a preto možno medzi týmito dvoma typmi prekladov hľadať paralely.

Keď hovoríme o deťoch a detskej literatúre, mali by sme najprv definovať pojem detská literatúra. Riitta Oittinenová (2000) vidí detskú literatúru ako literatúru čítanú deťmi potichu a nahlas deťom. Zaradiť sem môžeme detské riekanky, piesne, básne, hádanky, rozprávky (autorské aj ľudové), obrázkové knižky, rozprávkové knižky (s ilustráciami aj bez nich), knihy napísané špeciálne pre deti, ale aj prerobené verzie kníh pre dospelých, poviedky, romány, divadelné hry, komiksy, vzdelávacie či náboženské knihy. Na druhej strane Eithne O'Connellová tvrdí, že do detskej literatúry patria aj rádiové, televízne a multimediálne texty orientované špeciálne na deti (O'Connell, 2000). Všeobecne literatúrou pre deti môžeme nazvať všetko, čo deti čítajú alebo počúvajú.

K špecifikám textov pre deti patria ilustrácie. Tie sú dôležité najmä v knihách pre deti, ktoré ešte nevedia čítať, a preto im ich nahlas čítajú dospelí. Tu môžeme pozorovať istú spojitosť s audiovizuálnym textom, ktorý spolu s nahlas čítaným textom, hoci mierne odlišným spôsobom, využíva rovnako auditívne a vizuálne prostriedky (O'Connell, 2000). Audiovizuálne diela, ako napríklad animované filmy, sú teda v mnohom podobné s literárnymi dielami pre deti, a preto sa dabingoví prekladatelia môžu veľa naučiť od prekladateľov detskej literatúry (O'Connell, 2003).

Rozdielnosť a špecifickosť tvorby pre deti je v zacielení na recepciu detským príjemcom, na jeho rozumové a emocionálne osobitosti, vedomosti, záujmy, skúsenosti a potreby. Hovoríme o uplatnení detského aspektu v tvorbe, ktorý Ján Kopál definuje ako „*tvorivé koncipovanie umeleckého obrazu v literárnom diele na*

základe anticipačnej predstavy autora o svete detského príjemcu, determinovaného ontogenetickou, emocionálnou, mentálnou, vôľovou a psychosociálnou rozvinutosťou detského subjektu“ (1984, s. 7). Zjednodušene môžeme povedať, že uplatňovanie detského aspektu spočíva v spôsobe výstavby textu a vo vhodnom výbere jazykových, lexikálnych a štylistických prostriedkov primeraných detskej psychike a vnímaniu. Pod anticipáciou rozumieme, že autorský subjekt na seba preberá psychické a mentálne vlastnosti detského príjemcu, s ohľadom na slovnú zásobu a komunikačné schopnosti istého vekového obdobia (Kopál, 1984).

Pri uplatňovaní detského aspektu v textoch pre deti sa J. Kopál zaoberá i problematikou tematiky, ideovosti, kompozície a jazyka, teda problematikou obsahu a formy diela. Tvrdí, že medzi tematikou textov pre deti a textov pre dospelých nie je žiaden rozdiel a pre deti sa má písať o tom istom ako pre dospelých, keďže predmetom textov pre deti je ten istý svet, tí istí ľudia, tie isté spoločenské problémy, osudy, city, zážitky ako aj v literatúre pre dospelých. Tieto témy sa však musia stvárňovať takými umeleckými prostriedkami a postupmi, ktoré zodpovedajú detskej cháповosti, skúsenosti a predstavivosti. Po jazykovo-štylistickej stránke by malo dielo vynikať výrazovou jednoduchosťou, stručnosťou, presnosťou, ale aj pestrosťou, no predovšetkým by malo nadväzovať na reč dieťaťa. Jazyk textov pre deti by nemal byť príliš expresívny, sentimentálny, či „vyumelkovaný“ a mal by zodpovedať detskej cháповosti, svetu a veku dieťaťa. V tvorbe pre deti v súčasnosti dominuje hovorovosť a detský slang. Pri používaní metafor, metonymií, či prirovnaní hrá dôležitú úlohu hravosť, fantázia a dynamika, ktoré sú charakteristické pre detské myslenie. Personifikácia a metonymia, ako napríklad synekdocha či hyperbola, sú častými lingvistickými prostriedkami detských textov. Mnohokrát sa používajú aj princípy porovnávania, kontrastu, voľného prechodu od známeho k neznámemu apod. Na druhej strane sa irónia či sarkazmus v dielach vyskytujú zriedka, pretože nezodpovedajú detskej recepcii (Kopál 1983, Záhorák, 2016).

Hrdina je neoddeliteľnou súčasťou každého textu pre deti. Dieťa musí jasne vedieť, na čej strane je dobro a zlo, čo je spravodlivé a čo nespravodlivé, pravdivé a nepravdivé. Nedokáže ešte vnímať mnohotvárnosť charakterov, a práve preto musia byť postavy kontrastné. Dieťa prirodzene napodobňuje a stotožňuje sa s kladnými postavami a záporné postavy odmieta. Detskému príjemcovi imponujú vekovo rovní hrdinovia, teda takzvané postavy rovesníkov. Na postavách dospelých zas obdivuje ich „hrdinské činy, dobrodružnosť a humor. Blízke sú mu aj antropomorfované, personifikované postavy, ktoré sa správajú a konajú ako ľudia“ (Kopál, 1983).

V systéme literárnej komunikácie má dominantnú úlohu autor. Keďže tvorí pre deti, jeho práca je o to komplikovanejšia, pretože reprezentuje svet dospelých a jeho umelecká anticipácia detského sveta v texte sa teda realizuje z jeho sveta. Môžeme teda povedať, že súčasťou tvorby pre deti je aj aspekt dospelých. Pri ňom

ide hlavne o postoj dospelého k dieťaťu, schopnosť vžiť sa do detského sveta, „*byť, ale súčasne nebyť dieťaťom a byť dospelým*“ (Kopál, 1984, s.9). Autor literatúry pre deti však už nie je členom cieľovej skupiny, teda už nie je dieťaťom. Samozrejme, že aj sám autor bol kedysi dieťaťom, možno je stále v kontakte s deťmi, je rodičom, či učiteľom, no faktom zostáva, že píše pre takú vekovú skupinu, do ktorej viac nepatrí a ani už patriť nebude, a preto má len obmedzené znalosti a chápanie detského sveta. Julia Briggsová (1989, s.4) sa o tom vyjadruje takto: „*Detské knihy sa píšu pre špeciálny typ čitateľov, no nepíšu ich členovia tejto skupiny čitateľov. Sú to dospelí, ktorí píšu a často aj kupujú knihy pre deti*“. Avšak R. Oittinenová (2000) tvrdí, že všetko, čo tvoríme pre deti, či už ide o písanie, ilustrovanie, či dokonca preklad, odráža náš vlastný pohľad na detstvo. Tiež dodáva, že autor alebo prekladateľ detskej literatúry, prenáša do svojho diela vlastný *obraz detstva* (orig. children image), teda svoje skúsenosti a zážitky z detstva.

Nadväzujúc na J. Kopála, všetky jeho východiská sa dajú aplikovať aj na audiovizuálne diela pre deti. „Rovnako ako literatúra pre deti, aj audiovizuálne diela musia spĺňať dané špecifiká. Rozdiel je však v tom, že audiovizuálne dielo je kombináciou obrazu, slova a zvuku, a teda tvorcovia takýchto diel musia obzvlášť dbať na detského recipienta nielen z lexikálnej stránky, ale aj z obrazovej a zvukovej.“

Už vyššie sme spomenuli, že do detskej literatúry dnes zaraďujeme nielen knihy, ale aj rádiové, televízne, či iné multimediálne texty, napríklad aj videohry. Keď berieme do úvahy všetky tieto texty, je lepšie hovoriť o recipientoch nie ako o čitateľoch, ale skôr ako o poslucháčoch či divákoch (O'Connell, 2003). Riitta Oittinenová navrhuje všeobecný termín *vnímateľ* (orig. receptor). Tento termín sa zdá byť vhodnejším, keď hovoríme o audiovizuálnych, či iných textoch zacielených na deti, predovšetkým takých, ktoré spájajú obraz a slovo (Oittinen, 2000, O'Connell, 2003).

Preklad pre deti sa teda v mnohom odlišuje od prekladu pre dospelých. Autor či prekladateľ detských textov musí zohľadňovať všetky špecifiká textov pre deti a musí prihliadať predovšetkým na dieťa, na jeho vekové a psychické a mentálne osobitosti, jeho vedomosti a zručnosti.

2 PREKLAD ANIMOVANÝCH DIEL PRE DETI

Svet animácií prešiel za posledné roky mnohými zmenami a výrazne sa vyvinul od ručne kreslených animácií po dnešné 3D animácie. Animovaný film je v súčasnosti veľmi populárny a práca dabingového prekladateľa je o to náročnejšia, pretože si vyžaduje obrovskú dávku kreativity, jazykového a kultúrneho citu, i rôzne špecifické zručnosti, ktoré sú často nad rámec prekladateľskej činnosti (Brezovská, 2015).

Tim Dirks (2017) hovorí, že animovaný film je taký, kde sú snímok po snímku odfotografované jednotlivé kresby, maľby alebo ilustrácie, pričom každá snímka sa od tej predchádzajúcej mierne líši, čím vzniká ilúzia pohybu pri premietaní snímok rýchlosťou 24 snímok za sekundu. Animovaný film však automaticky neznamená detský film. Príchod novších a rozvinutejších digitálnych technológií ovplyvnil proces tvorby animovaných filmov a umožnil produkciu kvalitných filmov nabitých dejom, postavami, farbami a rôznymi vizuálnymi efektmi. Tento technický pokrok spôsobil to, že animované filmy sa stali príťažlivými nielen pre deti, ale aj pre tínedžerov, či dokonca dospelých divákov. Keďže deti najčastejšie chodia do kina s rodičmi, hovoríme už viac-menej o takzvaných rodinných animovaných filmoch (Brezovská, 2015). Tim Dirks (2017) ich nazýva „*family-oriented films*“, a definuje ich ako „*neurážlivé, prijateľné a zábavné filmy rôzneho žánru určené predovšetkým deťom od dvanásť rokov a pre rodiny*“.

V rodinných animovaných filmoch si teda každý nájde svoju dejovú líniu a okrem hlavného hrdinu, zacieleného na detského diváka, sa v takýchto filmoch objavujú aj komické dvojice, či iné „bláznivé“ postavičky, ktorých úlohou je zabaviť dospelého diváka. Prekladateľ/úpravca tak stojí pred náročnou úlohou, pretože musí preniesť do slovenského jazyka rôzne vtipy, nápady, narážky, slangové výrazy, slovné hračky, či kultúrne odkazy, ktoré sa vo filme objavujú. Rovnako aj mená postáv sú častým prekladateľským problémom, kde prekladateľ rieši otázku, či meno preložiť, alebo nie. Podľa Miroslavy Brezovskej (2015) nie je nutné prekladať všetky mená postáv, i keď dotvárajú ich charakter. Pri preklade mien je podľa nej dôležité:

- poznať pohlavie postavy;
- rozhodnúť sa, či meno preložiť, alebo ho ponechať v origináli;
- zistiť, či je postava kladná alebo záporná, a čím je charakteristická;
- rozoznať, či je postava komická a či má nejaký prízvuk;
- ako sa bude ďalej s menom pracovať, či sa z neho budú tvoriť slovné hračky alebo zdobneniny;
- zistiť, na akú vekovú kategóriu sa zameriavame.

Zároveň však upozorňuje na prípad, keď je meno súčasťou komiky. Vtedy musí byť prekladateľ tvorivý a vymyslieť riešenie, ktoré zachová komiku originálu, no zároveň sa prispôsobí potrebám a gramatike slovenského jazyka. Z vlastných skúseností tvrdí, že „*nájsť vtipné a vyvážené riešenie v slovenčine je veľkou výzvou*“ (Brezovská, 2015, s.106). Ďalej hovorí o problematike prekladu komiky postavenej na kontraste britskej a americkej angličtiny, aj o preklade nadávok, s ktorými treba pracovať vždy s citom. Podľa nej by mal prekladateľ/úpravca animovaných filmov úplne rozumieť všetkým vrstvám jazyka originálu, rovnako sledovať vývoj slovenčiny a jej slangu, vnímať odkazy na literárne, filmové či hu-

dobné diela a zväžiť, do akej miery ich preniesť do nášho kultúrneho prostredia. Mal by dokonca vedieť pracovať aj s poéziou, s ktorou sa v animovaných filmoch často pracuje. Filmy pre deti bývajú plné piesní, preto by s nimi prekladateľ mal pracovať poctivo a konzultovať preklad takýchto textov s profesionálnym textárom a hudobným režisérom, aby sa vytvorila kvalitná hudobná zložka na úrovni originálu (Brezovská, 2015).

Film dabovaný pre deti musí byť čo najzrozumiteľnejší a od diváka by sa nemala vyžadovať žiadna námaha. Prekladateľ/úpravca má teda neľahkú úlohu, pretože vytvára slovenský text z cudzieho jazyka. Úpravca nahrádza cudzojazyčnú vetu za slovenskú, no každá veta sa skladá z niekoľkých slov a každé slovo má niekoľko hlások, a preto musí úpravca zvažovať niekoľko možností, aby danú vetu, resp. repliku napasoval priamo na ústa postavy tak, aby divák nespoznal rozdiel a vnímal dabing ako originál. Musí brať do úvahy zhodu pier, celkový rytmus, zhodu výrazu s charakterom postavy a gestikuláciou (Kautský, 1970). Dnešná moderná technika už umožňuje vytvoriť animované postavy úplne zhodné s ľudskými, čo sa týka ich pohybov, gestikulácie, mimiky i hovorenia. Úprava dialógov je teda nevyhnutná aj pri animovaných filmoch, aby ani deti nespozorovali, že film je v skutočnosti dabovaný.

Dabing zahraničných animovaných filmov si vyžaduje čas, profesionalitu a nasadenie všetkých, ktorí sa na finálnom diele podieľajú, pretože „*vytvoriť kvalitnú slovenskú verziu animovaného diela skutočne nie je hračka*“ (Brezovská, 2015, s.109).

3 HOTEL TRANSYLVÁNIA

Tento zábavný animovaný rodinný film vyšiel v roku 2012 a pochádza z dielne americkej produkčnej spoločnosti Columbia Pictures. Premiéry v slovenských kinách sa dočkal 4.októbra 2012 a slovenský preklad a úpravu pripravila Miroslava Brezovská. Je tvorkyňou dabingového prekladu aj ďalších animovaných filmov ako napríklad *Ja, zloduch*, či *Mimoni*. Animovaný film *Hotel Transylvánia* je dielom Gennadija Tartakovského, pôvodom ruského výtvarníka a animátora. Predstavuje príbeh o Draculovi, grófovi z Transylvánie, ktorý sa rozhodol postaviť obrovský zámok slúžiaci ako hotel pre príšery a zároveň ako útočisko pred ľuďmi. Film si získa obľubu u detí už len kvôli pestrým monštrám: Dracula, múmia, Frankenstein, neviditeľný muž, vlkolak a ďalšie. Zaujímavý je takisto svet, kde sú roly obrátené. Monštrá a strašidlá neprenasledujú ľudí, ale naopak, monštrá sa boja ľudí, ktorí ich prenasledujú. „*V ich svete je všetko naopak a z toho vychádza aj pôvab tohto filmu: všetko je o kostrách, pavúkoch, múmiách, rakvách a upíroch,*“ tvrdí prekladateľka Miroslava Brezovská (2015, s.106). Je to príbeh, ktorý pobaví nielen deti, ale aj dospelých divákov.

Deti zabaví kopa strašidiel, ich komické správanie, bláznovstvá a reč. Blízke sú im určite aj hlavné postavy, Jonathan a Mavis, ktorí sú mladí a zábavní a používajú množstvo slangových a hovorových výrazov, typických pre slovník mládeže. Jazyk je nastavený tak, aby mu deti vo veľkej miere rozumeli. Určite to nie je film pre tých najmenších divákov, no odporučili by sme ho divákovi od desať rokov. Dospelí si vo filme tiež prídu na svoje, predovšetkým v postave Draculu ako starostlivého rodiča, ktorý sa snaží ochrániť svoju dcéru. Takisto sa môžu nájsť aj v iných postavách a ich problémoch (vlkolak, vyčerpaný otec množstva detí, z ktorých ho takmer žiadne neposlúcha, či Frankenstein a jeho ufrflaná žena). Humor týchto postáv je odlišný a nie každý detský divák mu porozumie. Za slovami Draculu môžu dospelí nájsť rozličné narážky, sarkazmus, či iróniu. Ako sme už na začiatku spomenuli, takýto druh humoru nezodpovedá chápaniu detského recipienta. Postavičky sú skvelým dielom tvorcov a pôsobia milo a zábavne predovšetkým na deti. Niektoré monštra tu však vystupujú aj ako ikony pop kultúry a môžu odkazovať na iné filmy (Bigfoot, Dracula, Quasimodo). Táto skutočnosť však detskému divákovi unikne. Práve preto je film vhodnou zábavou nielen pre deti, ale aj pre dospelých. Každý z nich si v ňom nájde niečo pre seba, a preto tento film často nájdeme pod žánrom animovaná rodinná komédia.

4 PREKLAD PROPRIÍ

Preklad mien a oslovení je jedným z najväčších prekladateľských orieškov, s ktorým musí ne jeden prekladateľ zápasiť. Môže si zvoliť z dvoch základných prekladateľských postupov: všetky mená môže ponechať v originálnej forme alebo sa môže rozhodnúť mená preložiť a nájsť vhodný ekvivalent v cieľovom jazyku, a tak ich priblížiť recipientom. Využiť teda môže exotizáciu alebo naturalizáciu. Či už ide o literárne, alebo audiovizuálne diela, vlastné mená sa často ponechávajú v pôvodnej forme. Rozdiel je však pri dielach určených pre deti, kde sa najčastejšie uplatňuje substitúcia, a to hlavne vtedy, keď meno dokrešľuje charakter postavy. Pre úspešný preklad prekladateľovi nestačia len jazykové znalosti, ale dôležité sú aj kultúrne znalosti. Ján Vilikovský (1984, s.37) sa o tom vyjadruje takto: „...prekladateľ nepristupuje k svojej úlohe iba so znalosťou pôvodného textu, ale aj všetkých jeho súvislostí, ako aj s vedomosťami o autorovi a kultúre, ktorú reprezentuje – pričom u prijímateľa musí predpokladať odlišný stupeň informovanosti a musí ho vhodným spôsobom zohľadniť“. Prekladateľ musí predovšetkým poznať kultúru východiskového jazyka a musí dbať aj na cieľových prijímateľov, ich vek a znalosti o danej kultúre.

Znalosť kultúry je dôležitá aj pri preklade mien. Meno postavy nám najprv napovie, či ide o postavu mužského alebo ženského rodu. Vlastné mená nám

dokonca môžu naznačiť rasovú, etnickú, národnostnú či náboženskú príslušnosť. V dielach pre deti sa často používajú mená, ktoré postavu charakterizujú a pre deti sú prijateľnejšie. Môžeme tu hovoriť o menách s charakterizačnou funkciou, ktoré bývajú motivované. Nazývajú sa aj „hovoriace mená“. Propriá s charakterizačnou funkciou pomenúvajú väčšinou postavy spojené s veľkou časťou alebo celým dejom príbehu, či sú dokonca jeho protagonistami. Prostredníctvom hovoriacich mien recipient získava hodnotiace informácie o vlastnostiach a znakoch postáv (Majtán, 1983).

Pokiaľ ide o diela pre deti, Adriana Oravcová tvrdí, že „na dobrú recepciu detskej knihy preloženej do iného jazyka je nevyhnutné v čo najväčšej miere prekladať vlastné mená a, pokiaľ možno, aj topografické názvy“ (Oravcová, 2007, s. 246). Podľa nášho názoru však substitúcia nie je vždy nevyhnutná. Ako sme už v našej práci spomenuli, dieťa vníma preklad ako originál, a teda je na rozhodnutí prekladateľa, či mená ponechá v pôvodnej podobe, alebo sa posnaží nájst, či vytvorí vhodný slovenský ekvivalent.

4.1 Preklad mien, oslovení a prezývok postáv z filmu *Hotel Transylvánia*

4.1.1 Dracula

Je majiteľom obrovského hotela v Transylvánii, ktorý dal sám vybudovať, aby ochránil všetky monštra pred ľuďmi, no predovšetkým, aby ochránil svoju dcéru Mavis, ktorej jedinou túžbou je spoznať ľudský svet. V anglickom znení ho dabuje herec Adam Sandler, ktorému sa podarilo tejto postavičke dať aj typický rumunský prízvuk. V slovenskom dabingu tento prízvuk chýba, čo je však prirodzené, pretože napodobniť rumunský prízvuk v slovenskom jazyku je takmer nemožné. Tvorcovia slovenského znenia to však vyriešili veľmi dobre a k postave Dracula priradili komický hlas Petra Marcina. Na rozdiel od Dracula má hotelový kuchár Quasimodo francúzsky prízvuk, ktorý sa zachoval aj v slovenskom znení.

V práci sa však budeme sústrediť na oslovenia a prezývky a spôsob, akým boli preložené do slovenského jazyka. V nasledujúcej tabuľke uvádzame oslovenia použité v origináli a ich preklad v slovenčine. V niektorých prípadoch uvádzame aj vlastný navrhovaný preklad, najmä na miestach, kde si myslíme, že by sa dal preklad vylepšiť.

Oslovenia		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
Sir (3:33)	pane	–
Count (6:01)	pán gróf	–
man (8:56)	bratm	brácho, bráško, človeče, kamoš
Your Eminence (10:53)	eminencia	pane, pán gróf
dad (11:18)	oco	oci
Mr. Dracula (20:56)	pán Dracula	–
Monsieur Dracula (23:33)	Monsieur Dracula	–
Your Lordship (45:37)	vaše lordstvo	–

Služobníctvo hotela oslovuje Draculu väčšinou ako „Sir“ („pane“) či „Your Eminence“ („eminencia“). *Slovník cudzích slov* (2005) uvádza význam slova „sir“ nasledovne: „1. Oslovenie bez pripojenia mena; pán a 2. Šľachtický titul baroneta alebo rytiera (vždy len s rodným, krstným menom alebo aj s priezviskom)“. V našom prípade ide o oslovenie bez pripojenia mena, a teda prekladateľka zvolila adekvátny postup naturalizácie. Iný prípad by nastal, keby bol Dracula oslovený „Sir Dracula“. Vtedy by bolo vhodnejšie ponechať oslovenie v pôvodnej forme. Zaujímavejší je prípad oslovenia „eminencia“. Opäť sme sa obrátili na *Slovník cudzích slov* (2005), v ktorom sa uvádza, že slovo „eminencia“ (pôvod. lat.) značí titul kardinála rímskokatolíckej cirkvi (eminencia – výsosť). Prekladateľka sa rozhodla pre exotizáciu a oslovenie „Your Eminence“ ponechala ako „eminencia“. Vzhľadom na to, že dielo je určené primárne deťom približne od desať rokov, predpokladáme, že slovo eminencia nemusia poznať, a preto by sme tento výraz naturalizovali a navrhli preklad „pane“ či „pán gróf“. Možný by bol aj preklad „vaša výsosť“, no to sa nám vzhľadom na kontext diela nezdá vhodné. Celá fráza i s oslovením znie nasledovne:

O: „Good morning, *Your Eminence*.“

P: „Dobré ráno, *eminencia*.“

N: „Dobré ráno, *pán gróf*.“

Hoteloví hostia najčastejšie oslovujú Draculu ako „Count“ či „Mr. Dracula“. Ide o formálne oslovenia a prekladateľka ich preložila ako „pán gróf“ a „pán Dracula“, čo sa nám zdá byť vhodným a adekvátnym riešením. Iný je prípad oslo-

venia „*Monsieur Dracula*“, ktoré používa francúzsky kuchár Quasimodo. Slovo „*monsieur*“ je francúzskeho pôvodu, znamená pán a používa sa pri oslovení. Vzhľadom na francúzsky pôvod kuchára Quasimoda a na jeho francúzsky prízvuk je teda vhodné, aby sme použili postup exotizácie a toto oslovenie ponechali v pôvodnej forme s výslovnosťou [mesijö].

Zaujímavý je aj prípad oslovenia „*man*“, ktorý sa prekladateľka rozhodla nahraďiť slovom „bratm“. Je to slovo, ktoré by sme voľne mohli preložiť ako môj brat alebo obrátene brat môj. Hoci je možné, že detský divák sa so slovom „bratm“ mohol stretnúť v televízii v reklame známeho mobilného operátora, no v danom diele sa nám použitie tohto slova nezdá byť vhodné, najmä ak berieme do úvahy menších divákov (okolo 10 rokov). S týmto výrazom sa nemuseli stretnúť, a teda mu nemusia porozumieť. Preto by sme navrhli iný, tiež expresívny a slangový výraz „brácho“, čím by ani celá situácia nestratila komickosť. Celá fráza by teda znela nasledovne:

O: „*Drac, I swear, man, I don't run like that.*“

P: „*Bratm, prisahám, ja smrdím inak.*“

N: „*Prisahám, brácho, ja smrdím inak.*“

V teoretickej časti sme spomenuli, že irónia či sarkazmus v dielach pre deti nemá miesto. Nie je to však zásadné pravidlo, a preto sa často s iróniou v takýchto dielach stretávame. Výnimkou nie je ani animovaný film *Hotel Transylvánia*, v ktorom sa irónia a sarkazmus v primeranej miere používa na zdôraznenie komickosti konania niektorých postáv. Ako príklad uvedieme scénu, kde je Dracula s priateľmi v saune a rozoberajú čoraz bližší vzťah Johnnyho (alias Johnnysteina) a Mavis. Tu sa Dracula zmieni, že Mavis by nikdy nestála o niekoho z nižšieho rodu. Na to sa ozve urazený Frankenstein, keďže považuje Johnnyho za svojho bratranca, a Draculu osloví „*Your Lordship*“. Jeho tón hlasu je značne ironizujúci, k čomu pridáva aj gesto naznačujúce úvodzovky. Aby sa zachovala irónia a aj zhoda slabík, prekladateľka sa rozhodla pre preklad „vaše lordstvo“ (*lordship* – *lordstvo*), čo sa nám zdá byť vhodným riešením. Na lepšie pochopenie kontextu uvedieme celú frázu s použitým oslovením v origináli aj preklade:

O: „*You are saying our kind's not good enough for you, „Your Lordship“?*“

P: „*To akože náš rod ti nie je dosť dobrý, „vaše lordstvo“?*“

Prezývky		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
Uncle Drac (6:44)	strýko Dracul	-
Drac (6:46)	Dracul, Dracula	Dracul
Captain Control Freak (33:56)	Terminátor Dracula	Inšpektor Dracula Maniak Dracula
grandpa (48:22)	starý	starký, starec
Gray fangs (48:25)	penzista	dedo
Count Crock-ula (1:04:26)	Gróf Podvodník	Gróf Podrazák Gróf Podfukár Gróf Klamár
Rat - bat (1:07:26)	ty potkan	-

Krátky slovník slovenského jazyka (1987) uvádza, že prezývka je vedľajšie pomenovanie niekoho podľa charakteristických vlastností. Tu môžeme spomenúť aj tzv. hovoriace mená, keďže aj tie, rovnako ako prezývky, majú charakterizačnú funkciu. Aj Dracula má vo filme niekoľko prezývok. Deti vlkolaka Wayne volajú Draculu „*Uncle Drac*“, keďže majú priateľský „rodinný“ vzťah. V origináli sa meno Draculu skrátilo a rovnako aj prekladateľka sa rozhodla pre ten istý postup, teda „*Uncle Drac*“ preložila ako „strýko Dracul“. Jej postupy považujeme za adekvátne. Rovnako priatelia Draculu, Frankenstein, Murray, či Wayne, ho často prezývajú skrátеныm tvarom mena. Tu sme si však všimli, že na niektorých miestach, kde bol vyslovený krátky tvar, prekladateľka zvolila dlhý tvar. Išlo najmä o prípady, kde sa skrátены tvar vyskytoval tesne za sebou. Tu je teda vhodné sriedať tieto tvary, aby sa za sebou neopakovali.

Dracula vystupuje vo filme ako veľmi pedantná postava, ktorá musí mať všetko pod kontrolou. Preto mu aj priatelia dali prezývku „*Captain Control Freak*“. Prekladateľka zvolila preklad „Terminátor Dracula“. Bližšie sme skúmali samotné slovo „terminátor“. Opierali sme sa o definície z dvoch slovníkov cudzích slov. Prvý slovník z roku 2002 ponúka nasledovný výklad slova „terminátor“: „*nezničiteľný hrdina amerických sci-fi filmov*“. Pátrali sme po slove ďalej a *Slovník cudzích slov* z roku 2005 nám ponúkol mierne odlišný výklad tohto slova, a to konkrétne: „*hrdina amerických sci-fi filmov; kto prináša skazu, zabíja, ničí, ničiteľ*“ (podľa hlavnej postavy amerického filmu *Terminátor*). Pokiaľ by sme sa držali prvého výkladu (z roku 2002), preklad sa nám zdá byť vhodný, predovšetkým keď prihliadame na slovné spojenie „nezničiteľný hrdina“. Draculu, samozrejme, môžeme pokladať za nezničiteľného, koniec koncov, z jeho postavy priam srší

neúnavnosť. Keby sme sa však držali druhého výkladu (z roku 2005), Dracula by bol jednou z negatívnych postáv, vo filme by stvárňoval nešikovnú postavu, ktorá prináša skazu, ničí. V tomto prípade by preklad „Terminátor Dracula“ nebol správny, pretože by prinášal negatívnu konotáciu. Pri samotnom slove terminátor sa aj nám vybaví najskôr niečo negatívne. Aby sme teda zvýraznili charakteristickú črtu postavy Draculu, a síce, že je posadnutý poriadkom, navrhli sme preklad prezývky „*Captain Control Freak*“ ako „Inšpektor Dracula“, či „Maniak Dracula“. Samozrejme, výstižný je aj preklad „Terminátor Dracula“, keďže zachováva originálnu expresivitu výrazu.

Za zmienku stoja aj použité prezývky „*grandpa*“ či „*gray fangs*“, ktoré mu dal Jonnathan v scénke, kedy sa naháňali na stoloch. Preklad prezývky „*grandpa*“ ako „starý“ považujeme za adekvátny, hoci sami by sme preklad mierne pozmenili a použili expresívnejší výraz „starec“ či „starký“. Na druhej strane by sme v nasledujúcej prezývke „*gray fangs*“ (dosl. prekl. sivé tesáky) expresivitu znížili. Prekladateľka použila v preklade slovo „penzista“. Keď prihliadneme na detského diváka, myslíme si, že nemusí byť dobre oboznámený s termínmi penzia, či penzista. S prihliadnutím na detského diváka sa nám preto sa nám zdá, že tento preklad je neadekvátny. Navrhovali by sme preklad „dedo“, ktorý je deťom známy a lepšie si ho vedia spojiť so starším človekom. Uvedieme prezývku v použitom kontexte:

O: „*Eat my dust, gray fangs!*“

P: „*Na mňa nemáš, penzista!*“

N: „*Na mňa nemáš, dedo!*“

Poslednou použitou prezývkou vo filme je „*Count Crock-ula*“. Táto prezývka vznikla spojením slova „*crock*“ a mena Dracula. Podľa slovníka *The Penguin English Dictionary* (2005) slovo „*crock*“ znamená „starší nevládný človek“. V Severnej Amerike sa toto slovo taktiež používa na označenie klamstva, výmyslu, či nonsensu. Tento výklad sa nám k danému kontextu viac hodí, keďže prezývka vznikla po tom, čo sa odhalilo, že Dracula klamal a nechal v hoteli človeka. Prekladateľka zvolila preklad „Gróf Podvodník“, čo sa nám zdá adekvátnym riešením vzhľadom na danú situáciu. V našej tabuľke sme však navrhli aj expresívnejší výraz, napríklad „Gróf Podrazák“ či „Gróf Podfukár“. Tuto to však záleží na miere expresivity, akú chce prekladateľ použiť.

4.1.2 Mavis

Stoosemnásťročná tínedžerka, dcéra slávneho grófa Draculu, ktorý jej chystá veľkolepú oslavu narodenín. Je tvrdohlavá, silná a predovšetkým veľmi zvedavá na

ľudí a ich svet. V hoteli jej chýbajú rovesníci, takže nečakaná návšteva Jonnathana v nej prebudí obrovský záujem a chce sa s ním bližšie spoznať. Netuší však, že sa medzi nimi ozve to zázračné „cink“, rovnako ako kedysi i Draculu a jeho ženy, a oni sa do seba zalúbia.

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad oslovení a prezývok, ktoré sa vo filme objavili. V niektorých prípadoch tiež uvádzame aj vlastný navrhovaný preklad.

Oslovenia		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
my little baby (1:13)	dievčatko moje maličké	dievčatko moje malé drobček môj
my beautiful May-way (2:40)	moja najdrahšia Mejvi	–
baby (3:23)	zlato	zlatko
dead-ums (11:27)	chrústik	chrobáčik
sweetheart (17:56)	miláčik	–
honey (25:19)	zlato	–
my honey (29:27)	drahá	–

Najčastejšie Mavis oslovuje jej otec, Dracula. Ten, ako každý milujúci otec, oslovuje dcéru rôznymi milými zdobneninami. Hneď v úvode filmu, kedy je Mavis ešte dieťa, ju osloví „*my little baby*“. Slovník *The Penguin English Dictionary* (2005) uvádza význam slova „*baby*“ ako „*veľmi malé dieťa, zväčša do dvoch rokov; dojča*“. Prekladateľka zvolila preklad „dievčatko moje maličké“, keďže slovo „*baby*“ v danom kontexte referuje na dievča, teda malú Mavis. Zdá sa nám, že preklad je až príliš zdobnený (z troch slov sú dve zdobneniny), preto by sme navrhli preklad „dievčatko moje malé“ či úplne iný variant, „drobček môj“. V danom kontexte by to teda vyzeralo takto:

O: „*I didn't mean to startle you, my little baby.*“

P: „*Nechcel som ťa vylákať, dievčatko moje maličké.*“

N: „*Nechcel som ťa vylákať, drobček môj.*“

Zaujímavý je aj preklad oslovenia „*my beautiful May-way*“, ktorý vznikol fonetickým prepisom. Tu sa prekladateľka snažila predovšetkým o čo najvernejšiu synchronizáciu pier. Dracula oslovuje Mavis najbežnejšími zdobneninami ako

„baby“, „sweetheart“, „honey“. Sú to oslovenia, ktoré majú aj v slovenčine svoj stály ekvivalent, ktorý použila aj prekladateľka, teda tieto oslovenia preložila ako „zlato“, „miláčik“, „drahá“. Všimli sme si, že oslovenia „baby“ a „honey“ boli preložené rovnako, a preto by sme navrhli menšiu obmenu jedného z oslovení, napríklad „baby“ ako „zlatko“.

Oslovenie, ktoré bežné určite nie, je „*dead-ums*“. Význam slova „*dead-ums*“ sa nám nepodarilo presne odhaliť, predpokladáme však, že by to mohlo mať súvis s niečím alebo niekým, kto už nežije. Vhodný preklad oslovenia so zachovaním špecifik originálneho slova však z tohto odvodit' nevieme, preto sa aj prekladateľka rozhodla pre bežné oslovenie v slovenčine, „chrústik“, ktoré sa dá nahradiť aj oslovením „chrobáčik“. Toto oslovenie sa hodí aj do situácie a kontextu, ktorý znie:

O: „*But first, we go catch some scorpions together, just the two of us, yes, dead-ums?*“

P: „*Najprv si spolu nachytáme pár škorpiónov, len my dvaja. Čo, chrústik?*“

N: „*Najprv si spolu nachytáme pár škorpiónov, len my dvaja. Čo, chrobáčik?*“

Prezývky		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
Babyclaws (2:30)	pazúrik môj	–
my little voodoo doll (3:26)	ty môj malý komárik	–
Mavey-Wavey (11:15)	Mejvi bejby	–
my little mouse (11:16)	myšička moja	–
Sweetfangs (12:03)	pazúrik	tesáčik myšička
Mavey (27:32)	Mavis	Mejvi
my sweet little blood orange (27:33)	moja malá rozkošná pjavica	ty moja roztomilá blška
Honeybat (27:59)	myšička	hryzka
My honeyguts (50:20)	pjavica	–
Devil-chops (1:20:09)	pazúrik	–

Dracula svoju dcéru prezýva rôznymi spôsobmi a sú to väčšinou prezývky zo sveta monštier, ktoré však vôbec nie sú strašidelné, skôr naopak. Často ide o spojenie dvoch či troch slov, pričom jedno z nich je neutrálne a druhé je zdobneni-

na. Jednou z prvých prezývok, keď je Mavis ešte dieťa, je „*babyclaws*“. Toto slovo vzniklo spojením slov „*baby*“ a „*claw*“ a doslova znamená „detský pazúr“. Prekladateľka teda vhodne preložila toto oslovenie ako „pazúrik môj“. Zaujímavejšia je prezývka „*my little voodoo doll*“. Toto snáď nebol dobrý ťah ani pre tvorcov originálu, keďže si myslíme, že prezývka „*voodoo doll*“ všeobecne nevytvára práve najpozitívnejšie konotácie, a nemá nič spoločné so strašidkami a monštrami. Práve pre toto oceňujeme tvorivý prístup prekladateľky, ktorá sa nenechala zastrašiť, a s týmto problémom sa popasovala skutočne kreatívne. Zvolila substitučný postup a vytvorila zaujímavý slovenský ekvivalent „ty môj malý komárik“. Vzhľadom na našu kultúru a detského recipienta jej postupy považujeme za adekvátne.

Podobný je aj prípad prezývky „*my little blood orange*“. „*Blood orange*“ je v skutočnosti červený pomaranč, no tvorcovi tu zrejme išlo len o hru slov a fantázie. Doslovne sa táto prezývka samozrejme preložiť nedá, znelo by to komicky. V slovenčine nemáme výraz, ktorým by sa slovné spojenie „*blood orange*“ dalo vhodne nahradiť. Preto je tu opäť potrebná kreativita, ktorá prekladateľke Miroslave Brezovskej rozhodne nechýba. Znovu sa rozhodla pre veľmi zaujímavú substitúciu a zvolila preklad „moja malá rozkošná pijavička“. Vzhľadom na to, že prezývka *pijavička* sa nám už raz opakuje, navrhli by sme obmenu prekladu na „ty moja roztomilá blška“. Pri našom preklade sme vychádzali z toho, že obe zvieratá, pijavica i blcha, sa živia krvou, ktorá je potravou aj pre upírov.

Prezývka „*Mavey-Wavey*“ je podobná ako oslovenie „*my beautiful May-way*“ uvedené v tabuľke vyššie. Rovnako ako pri oslovení, aj tu sa prekladateľka snažila o čiastočnú fonetickú zhodu, aby poloha pier zodpovedala daným hláskam. Preto sa rozhodla pre preklad „Mejvi – bejby“. O podobnú zhodu sa snažila aj pri prezývke „*my little mouse*“, ktorú preložila ako „myšička moja“. Jej postupy považujeme za adekvátne. Pri prezývke „*Mavey*“ sa však prekladateľka rozhodla, že použije celé meno „Mavis“. Tu by sme navrhovali opäť zachovať zhodu a preložiť prezývku foneticky ako „Mejvi“.

Ďalšiu skupinu prezývok tvoria slová, z ktorých je každé iné a vzniklo spojením rôznych slov. Ide o prezývky „*Sweetfangs*“, „*Honeybat*“, „*Honeyguts*“, „*Devilchops*“. Sú to výrazy, ku ktorým sa slovenský ekvivalent hľadá ťažko. Je potrebné prihliadať na to, ako jednotlivé slová vznikli. Slovo „*sweetfangs*“ vzniklo spojením slov „*sweet*“ a „*fang*“. Výkladový slovník *Password* (2004) ponúka niekoľko významov slova „*sweet*“, ktoré neznamena len „sladký“, ale má aj význam „milý“. V spojení so slovom „*fang*“, ktoré znamená „tesák“ („zub“), by doslovný preklad znamenal „sladký tesák“. Prekladateľka túto prezývku preložila rovnako ako prezývku „*babyclaws*“, aj napriek tomu, že ide o dve slová zložené z rozdielnych slov. Slovo „*babyclaw*“ je „detský pazúr“, teda preklad „pazúrik“ je vhodný, no pri preklade „*sweetfangs*“, keďže ide o tesák, zub, by sme navrhli preklad „tesáčik“. Prezývka je použitá v situácií, kedy sa Mavis premení na netopiera a chce odísť

do sveta, no Dracula ju zastaví. Vzhľadom na túto situáciu, a síce, že Mavis sa premení na netopiera a pripomína myš, mohli by sme použiť aj preklad „myšička“, no šlo by o značný posun voči originálu. A rovnako aj preklad nasledujúcej prezývky „*honeybat*“ mohol vychádzať z podobnosti medzi netopierom a myšou, a teda ju prekladateľka preložila ako „myšička“. Tu by sa dal použiť aj náš navrhovaný preklad „hryzka“, keďže v danej scéne nie je priamy záber na ústa postavy.

Poslednými skúmanými prezývkami sú „*Honeyguts*“ a „*Devil-chops*“. „*Honeyguts*“ vzniklo spojením slov „*honey*“ a „*guts*“, čo v preklade znamená „vnútornosť“. V slovenčine nejestvuje výraz, ktorý by sa dal použiť ako preklad tohto slovného spojenia, a teda sa prekladateľka rozhodla pre už použitý výraz „pijavička“. Rovnaký postup použila aj pri preklade prezývky „*Devil-chops*“, kde sa rozhodla opäť pre preklad „pazúrik“, podobne ako v prípadoch „*babyclaws*“ či „*sweetfangs*“. Napriek tomu, že slovo „*chop*“ znamená „kotleta, rebierko“, prekladateľkin postup nauralizácie považujeme za adekvátny, i keď možno znamená isté zoslabenie výrazu.

4.1.3 Jonathan

Typický dobrodruh, ktorý sa s batohom na chrbte vybral na cesty po svete. Je sebavedomý, plný života, veľmi urečnený, zvedavý a veselý. Jeho jediným a najcennejším majetkom je jeho cestovateľský batoh. Ani vo sne by mu však nenapadlo, že na svojich cestách narazí na hotel plný príšer, tobôž nie, že tu nájde lásku.

Oslovenia		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
Johnny (33:38)	Johnny	-
Mr. Stein (33:50)	Pán Stein	-
Baby (41:14)	Chlapče	Kamarát
Dude man (49:18)	Človeče	-

Jonathana najčastejšie oslovujú skráteným tvarom jeho mena, Johnny. Je to vlastné meno, ktoré nemá nijakú špecifickú charakterizačnú funkciu, preto sa prekladateľka rozhodla pre exotizáciu, rovnako ako aj v ďalšom prípade oslovenia „*Mr. Stein*“. V situácii, kedy Dracula Johnnyho vyvádza von z hradu ho osloví ako „*baby*“. Tu, keďže oslovený je mužského pohlavia, prekladateľka preložila oslovenie „chlapče“. Vzhľadom na kontext a situáciu by sme navrhli preklad „kamarát“, teda celá fráza by znela nasledovne:

- O: „*You messed up, baby.*“
P: „*Toto si pohnojil, chlapče.*“
N: „*Toto si pohnojil, kamarát.*“

V ďalšom prípade, pri preklade oslovenia „*dude man*“, považujeme prekladateľkin postup za adekvátny.

Prezývky		
Originál	Preklad	Navrhovaný preklad
Franken – homie (23:07)	Franklesák	–
Johnnystein (32:46)	Johnnystein	–
Gravity face (48:23)	smrteľník	pajác
Billy Backpack (48:41)	milovník batohov	pešibatoh, Pán Batôžkar

Prvú prezývku si vymyslel sám Johnny, keď ho Dracula prezliekol za Frankenstein. Z tejto premeny bol nadšený a nazval sa „*Franken – homie*“, čo prekladateľka preložila ako „Franklesák“. Rovnako si vymyslel aj fiktívne meno, aby zapadol do davu monštier a aby nikto nezistil, že je človek. Jeho nové meno „*Johnnystein*“ vzniklo spojením jeho vlastného mena „*Johnny*“ a koncovkou „*stein*“ z mena „*Frankenstein*“, aby bolo jasné, že pochádza z rovnakého rodu. Prekladateľka toto meno ponechala v pôvodnej forme.

Zaujímavejšie sú však prezývky „*Gravity face*“ či „*Billy Backpack*“. Prezývku dostal Johnny od Draculu pri naháňačke na stoloch a prekladateľka preložila prezývku „*Gravity face*“ ako „mrteľník“, a teda vychádzala z rozdielu medzi Draculom, ktorý je nesmrteľný a Johnnym, ktorý je len obyčajný človek. Nám sa však tento preklad zdá byť príliš neutrálny, a preto by sme navrhovali preklad „pajác“. *Krátky slovník slovenského jazyka* (1987) definuje slovo „pajác“ ako „*ten, kto vtipmi, konaním a usrojením vzbudzuje veselosť; šašo.*“ Táto charakteristika sa nám hodí aj pre postavu Jonathana, preto sme navrhli tento preklad. V kontexte by to vyznelo nasledovne:

- O: „*Don't freak out, gravity face.*“
P: „*Nevyrušujem ťa, smrteľník?*“
N: „*Nevyrušujem ťa, ty pajác?*“

Rovnako aj pri preklade prezývky „*Billy Backpack*“, „milovník batohov“ sa nám zdá, že došlo k výrazovému zoslabeniu. Uznávame, že v danej situácii sa obraz nesústredí na ústa Draculu, preto si aj prekladateľka mohla dovoliť takýto

postup. V našom navrhovanom preklade sme sa sústredili aj na to, aby bola dodržaná zhoda perných (labiálnych) spoluhlások, a teda sme navrhli preklad „pešibatoh“, či „Pán Batôžkar“. Pre porovnanie uvedieme prezývku použitú v danej situácii:

O: „*Prepare to cry, Billy Backpack.*“

P: „*Teraz trpko zaplačeš, ty milovník batohov.*“

N: „*Teraz trpko zaplačeš, Pán Batôžkar.*“

Pri preklade oslovení a prezývok postáv musela prekladateľka zapojiť naozaj poriadnu dávku fantázie. Naše navrhované preklady niektorých oslovení a prezývok sa nám síce zdajú byť adekvátnejšími z pohľadu samotného prekladu, no v rámci celkovej úpravy dialógov by boli nekompatibilné, najmä pokiaľ ide o počet slabík a formuláciu pohybov pier. Synchronizácia je v procese dabingu najdôležitejšia, preto by nám niektoré navrhované riešenia už v úprave nefungovali (napr. „*man*“ – „bráško“ či „*dead-ums*“ – „chrobáčik“). Naopak, niektoré naše riešenia sú vzhľadom na počet slabík vhodnejšie, napríklad „*my little baby*“ – „dievčatko moje malé“.

V závere môžeme zhrnúť, že preklad mien v tomto diele rozhodne nebol jednoduchý. Napriek tomu však prekladateľka dokázala čeliť rôznym nástrahám. Vlastné mená postáv prekladateľka ponechala v pôvodnej forme, prekladala väčšinou oslovenia a prezývky. Všimli sme si, že pri najmä pri preklade oslovení a prezývok využívala substitúciu, teda cudzí výraz nahradila jeho ekvivalentom v slovenčine. V niektorých prípadoch došlo aj k nevyhnutným posunom. To je však bežné a pri preklade audiovizuálnych textov pre deti priam nevyhnutné, keďže takýto text sa musí prispôbovať špecifikám detského recipienta.

ZÁVER

V článku sme sa venovali špecifikám audiovizuálneho prekladu pre deti. Opierali sme sa hlavne o publikácie venujúce sa prekladu literatúry pre deti, keďže sme v ňom mohli nájsť paralely s audiovizuálnym prekladom. Zistili sme, že preklad textov pre deti sa značne odlišuje od prekladu pre dospelých. Pri textoch pre deti treba obzvlášť dbať na detského príjemcu a čo najlepšie prispôbiť text jeho schopnostiam a vedomostiam. V analytickej časti sme rozoberali preklad proprií v animovanom filme *Hotel Transylvánia*. Sústredili sme sa hlavne na preklad oslovení a prezývok hlavných postáv z filmu. Skúmali sme, či je preklad vhodný vzhľadom na detského recipienta. V niektorých prípadoch sme zistili, že prekladateľka postupovala správne, inde sme však poukázali na nedostatky a navrhli vlastné riešenie.

Pri našich riešeniach sme sa snažili navrhnúť preklad, ktorý by bol vhodnejší pre detského recipienta, no zároveň sme zistili, že niektoré naše návrhy by v celkovej úprave dialógov nefungovali. Niektoré z našich riešení by boli adekvátne aj v dabingovej úprave. Nie je možné nájsť najideálnejšie riešenie, a preto často dochádza k posunom v preklade, čo sa preukázalo aj v našom prípade. V skúmanom diele ich však za negatívne považovať nemožno, keďže v audiovizuálnom diele je potrebné jazyk, teda preklad, zladíť s obrazom a so zvukom.

PRAMENE

Hotel Transylvania. Genndy Tartakovsky. 28. September 2012. Columbia Pictures
Hotel Transylvánia. Genndy Tartakovsky. 4. október 2012. Columbia Pictures

LITERATÚRA

- BREZOVSKÁ, Miroslava: *Byť hravý nie je hračka*. In: Audiovizuálny preklad 2: Za hranicami prekladu, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2015. s. 103-109.
- BRIGGS, Julia: *Reading Children's Books*. In: *Essays in Criticism* [online]. 1989, Vol. XXXVIX [cit. 2017-03-05]. Dostupné na: <<https://academic.oup.com/eic/article-abstract/XXXIX/1/1/520285/Reading-Children-s-Books?redirectedFrom=fulltext>>
- DIRKS, Tim: *Animated Films* [online]. 2017, American Movie Classics Company LLC [cit. 2017-01-27]. Dostupné na: <<http://www.filmsite.org/animatedfilms.html>>.
- DIRKS, Tim: *Children-Kids Family Films* [online]. 2017 American Movie Classics Company LLC cit. [2017-01-27]. Dostupné na: <<http://www.filmsite.org/childrenfilms.html>>.
- KOPÁL, Ján: *Literatúra pre deti v procese*. Bratislava: Mladé letá, 1984. 222s.
- KOPÁL, Ján: Špecifickosť prekladu literatúry pre mládež. In: Popovič, Anton a kol.: *Originál/Preklad. Interpretačná terminológia*. Bratislava: Tatran, 1983, s. 240-241.
- KOPÁL, Ján: *Uplatňovanie detského aspektu v systéme tvorby literatúry pre deti a mládež*. In: *Zlatý máj*, č.7, 1983, roč.27. s.387-393.
- MAJTÁN, Milan: *Zdroje, tvorenie a spoločenské pôsobenie literárnych vlastných mien*. In: *Slovenská reč*, 1983, roč. 48, č. 2. s. 71-75.
- O'CONNELL, Eithne: *Minority Language Dubbing For Children*. School of Applied Language and Intellectual Studies, Joint Faculty of Humanities, Dublin City University. 2000. 217 s. Dostupné na: <<https://core.ac.uk/download/pdf/11311622.pdf>>.
- O'CONNELL, Eithne: *What Dubbers of Children's Television Programmes Can Learn from Translators of Children's Books?*. In: *Meta*, Num. 1-2, 2003, Vol. 48, p. 222-232 Dostupné na: <<https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2003-v48-n1-2-meta550/006969ar/>>.

- OIT'TINEN, Riitta: *Translating for Children*. New York & London: Garland Publishing, 2000. 224 s. ISBN: 978-081533357.
- ORAVCOVÁ, Adriana: *Preklad detskej literatúry a adekvátnosť výrazových prostriedkov*. In: *Kultúra slova*, 2007, roč. 41, č. 4. s. 244-245.
- VILIKOVSKÝ, Ján: *Preklad ako tvorba*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1984, 234s.
- ZÁHORÁK, Andrej: *Degree of expressivness and interculturality in audiovisual works for the children audience*. In: *Audiovisual translation: dubbing and subtitling in the central European context*, Nitra: Constatnine the Philosopher University, 2016. s. 123-135.

RESUMÉ

The topic of this paper is the translation of audiovisual works for children. It focuses on the specifics of translation for children in literature and also in audiovisual works. The analytical part of the paper is devoted to translation of proper names in the animated film *Hotel Transylvania*. Proper names are analyzed because they are also part of the culture of the source language and therefore it is important to observe the way in which they are translated into the target language. The aim of this paper is to point out the diversity among translations of audiovisual texts for children and also to provide an analysis of the translation of proper names and nicknames of the major characters in the animated film *Hotel Transylvania*. Creation and translation for children is a rather particular research area, which is why this paper may be helpful in future research in the area.

◆◆◆

Adriana Bukaiová
Kukučínov 62
937 01 Kukučínov
abukaiova@gmail.com